

Nauczanie filozofii w szkole. Warunki, problemy i zaplecze dydaktyczne w nauczaniu filozofii.

mgr Paweł Mroczkiewicz

PLAN WYSTĄPIENIA *(ok 30 min)*

1. Filozofia i etyka w liczbach.
2. Warunki nauczania filozofii i etyki. Problemy obecności filozofii i etyki w szkole.
3. Edukacja i edukacja filozoficzna.

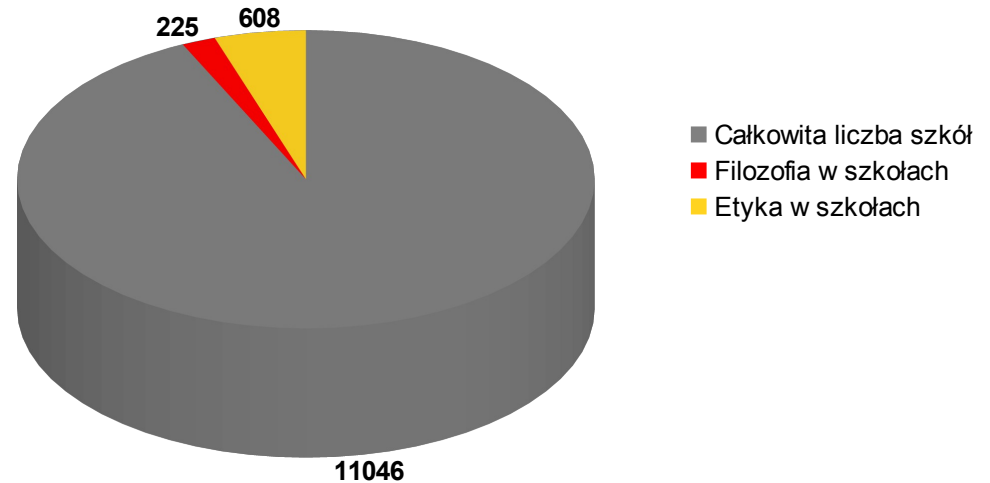

Filozofia i etyka w liczbach gimnazjum i liceum

wg SIO 2011/2012 stan na 23.03.2012

Całkowita liczba szkół

Jak to wygląda procentowo?

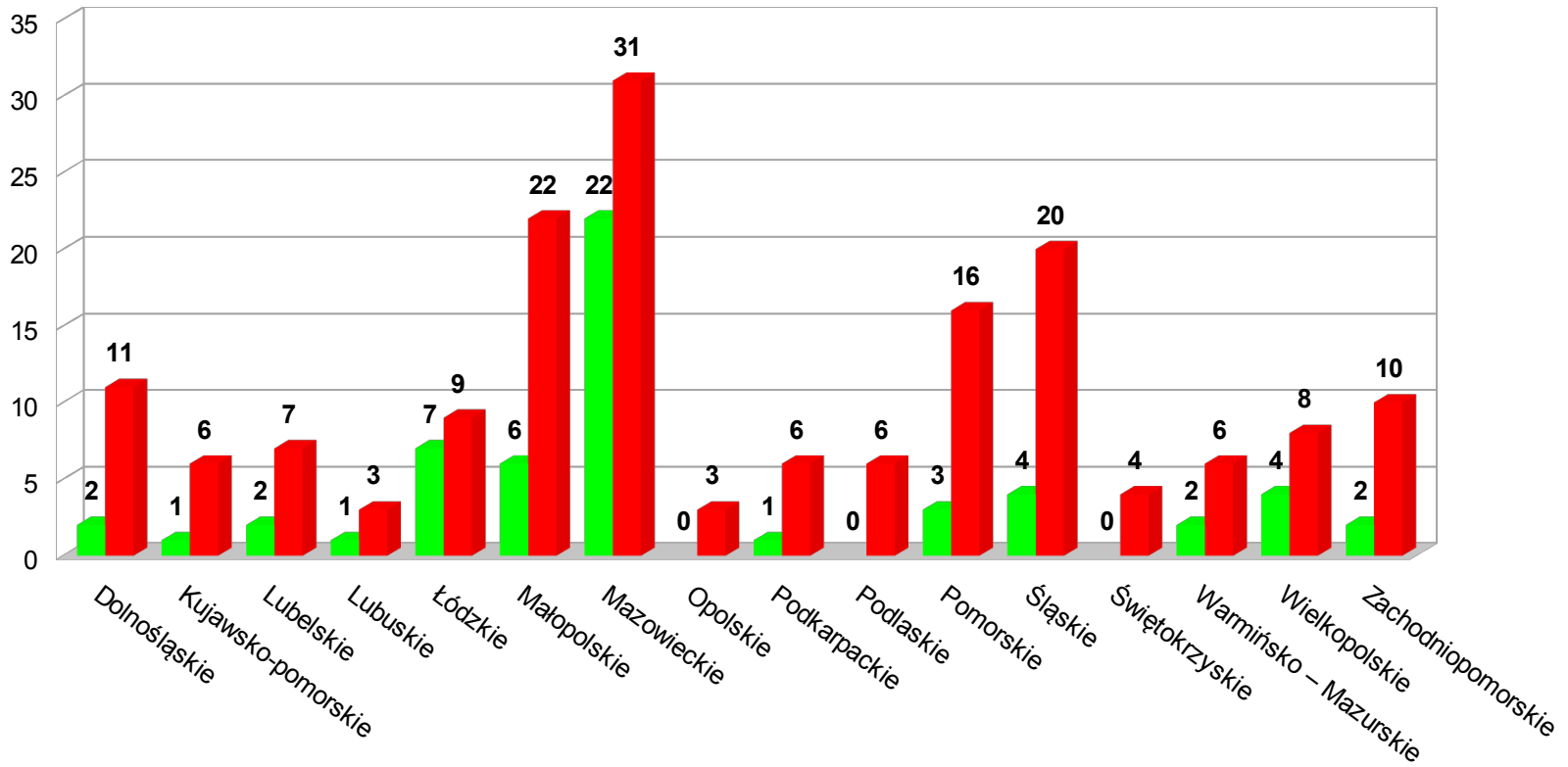
Filozofia jest nauczana w 2,036% szkół w Polsce

Etyka jest nauczana 5,504% szkół w Polsce

Szkoły z filozofią 2011/2012

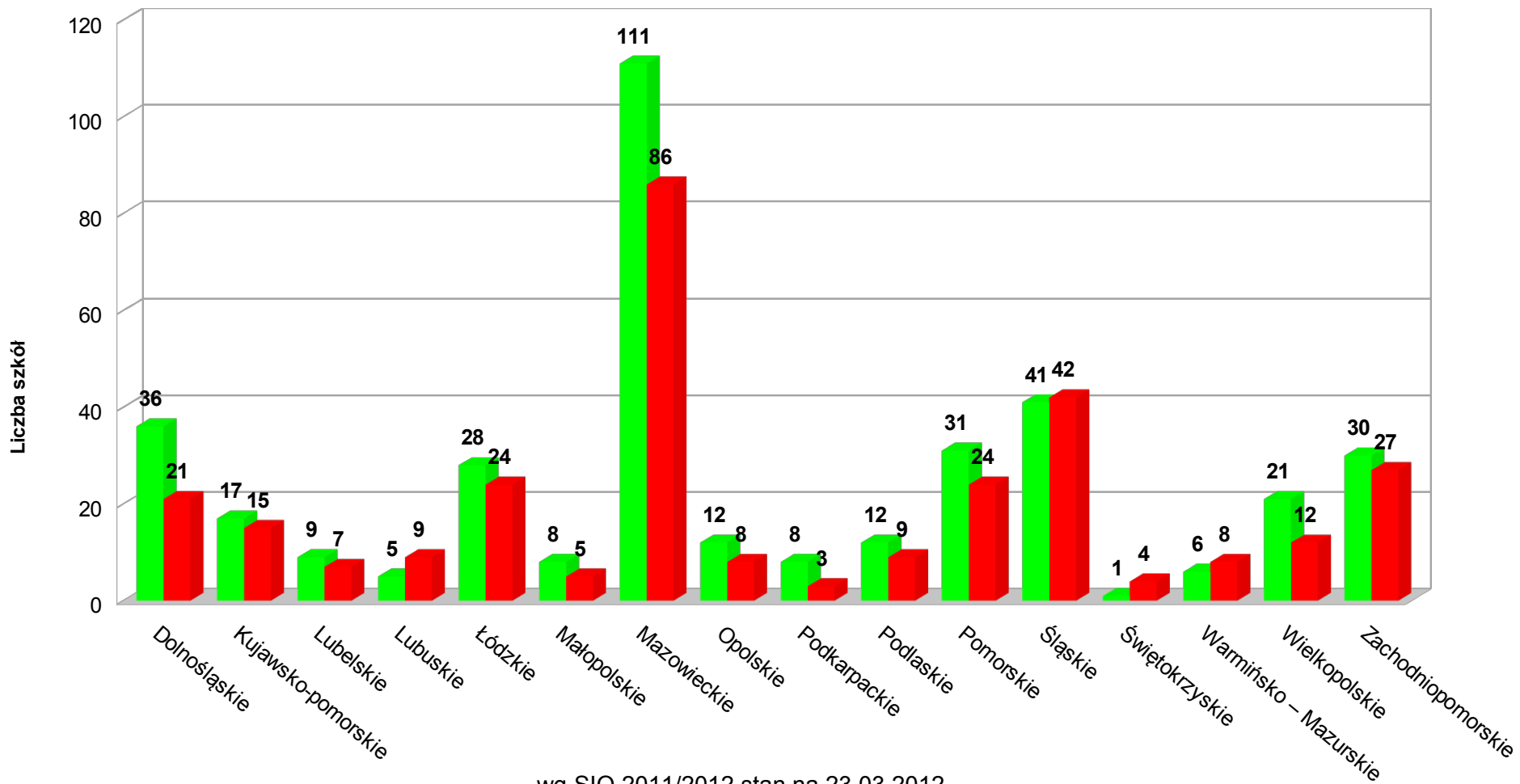
wg SIO 2011/2012 stan na 23.03.2012

 szkoły gimnazjalne
 szkoły licealne

Etyka w szkołach 2011/2012

szkoły gimnazjalne

szkoły licealne

Matura z Filozofii w latach 2010-2012

wg. Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

Przedmiot	Poziom	Liczba zdających	Minimum	Maksimum	Mediana	Średnia
Filozofia 2012	Podstawowy	194	2	100	55	57
Filozofia 2012	Rozszerzony	293	20	100	64	67
Filozofia 2011	Podstawowy	187	12	82	38	38,7
Filozofia 2011	Rozszerzony	346	14	100	62	65,61
Filozofia 2010	Podstawowy	162	14	92	58	56,31
Filozofia 2010	Rozszerzony	305	8	100	64	67,23
Filozofia 20099	Podstawowy	40	6	94	56	53,75
Filozofia 2009	Rozszerzony	297	0	100	64	63,99

Dane dotyczące osób nie uczestniczących w religii

wg .ankiety portalu *Katecheta.pl* stan z dnia 16.09.2012

Na lekcję religii nie chodzą uczniowie

podstawowej

[pokaż/ukryj szczegóły](#)

gimnazjum

[pokaż/ukryj szczegóły](#)

ponadgimnazjalnej

[pokaż/ukryj szczegóły](#)

Wszystkich głosów: **2157**

ponadgimnazjalnej

[pokaż/ukryj szczegóły](#)

1-5 uczniów

6-10 uczniów

11-20 uczniów

21-30 uczniów

powyżej 30

Dane dotyczące osób nie uczestniczących w religii

wg .ankiety portalu **Katecheta.pl** stan z dnia 16.09.2012

podstawowej

pokaż/ukryj szczegóły

1-5 uczniów

6-10 uczniów

11-20 uczniów

21-30 uczniów

powyżej 30

gimnazjum

pokaż/ukryj szczegóły

1-5 uczniów

6-10 uczniów

11-20 uczniów

21-30 uczniów

powyżej 30

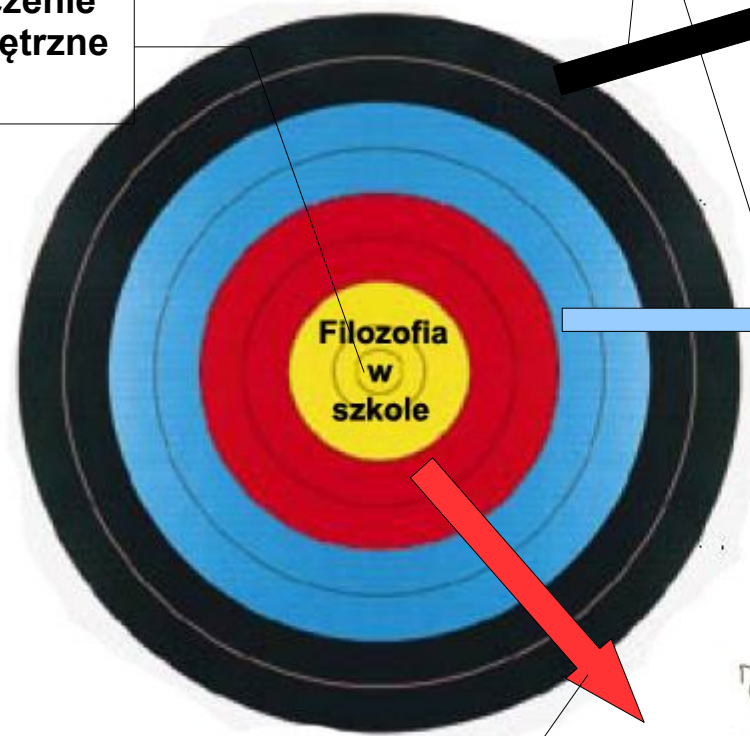

Otoczenie zewnętrzne celowe
(arkusze maturalne, badania, programy nauczania,)

Otoczenie zewnętrzne ogólne
(podstawa programowa, ramowe plany nauczania, projekty)

Otoczenie wewnętrzne

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

CK

ORE OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI

IBE INSTYTUT BADAŃ EDUKACYJNYCH

Filozofy.blox.pl

POLSKIE TOWARZY FILOZOFICZNE

KOMITET NAUK FILOZOFICZNYCH PAN

Racjonalista

pah

Partnerzy społeczni
(organizacja konkursów, olimpiad, opiniowanie, współtworzenie zaplecza dydaktycznego)

Schemat warunków nauczania filozofii

Warunki nauczania filozofii

1. Otoczenie zewnętrzne ogólne:

PROBLEMY:

1.1 Brak filozofii i etyki w ramowych planach nauczania.

Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dn. 20 stycznia 2012w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych

1.2 Możliwość nauczania filozofii

w ramach pakietu przedmiotów z Edukacji historycznej i obywatelskiej.
Filozofia jako przedmiot do wyboru w zakresie rozszerzonym 240 godzin.

Tylko IV etap edukacji

1.3 Możliwość nauczania etyki

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych

Nauczanie możliwe na wszystkich etapach kształcenia.

Organizacja zajęć zależy od woli zainteresowanych

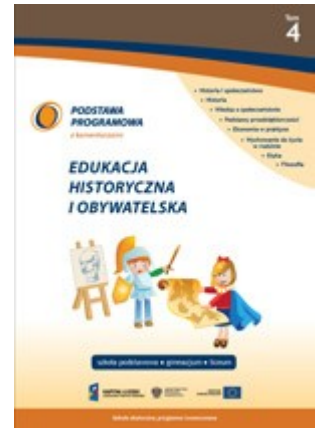
min. 7 osób.

§8.2 Tygodniowy wymiar godzin ustala dyrektor szkoły!

1.4 Podstawa programowa.

Niedookreślenie wymagań maturalnych.

Brak podania zakresu fragmentów dzieł filozoficznych

Warunki nauczania filozofii

2. Otoczenie zewnętrzne celowe:

PROBLEMY:

2.1 Brak filozofii i etyki w badaniach (IBE) Instytut Badań Edukacyjnych

2.2 Brak filozofii i etyki wśród partnerów projektu „E-podręczniki do kształcenia ogólnego”(ORE) Ośrodek Regionalny Edukacji.

2.3 Wprowadzenie różnych standardów egzaminacyjnych (CKE) Centralna Komisja Egzaminacyjna vs Podstawa Programowa.

Zestawienie celów z informatora i podstawy programowej

Standardy wymagań (informator)	Podstawa programowa
I. Wiadomości i rozumienie	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych informacji
II. Korzystanie z informacji	II. Tworzenie wypowiedzi
III. Tworzenie informacji	III. <u>Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych i pozafilozoficznych</u>

Warunki nauczania filozofii

3. Otoczenie wewnętrzne:

PROBLEMY:

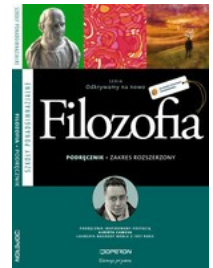
3.1 Brak zaplecza dydaktycznego.

W chwili obecnej mamy do nowej podstawy programowej:

- jeden podręcznik do filozofii

Magdalena Gajewska, Krzysztof Sobczak

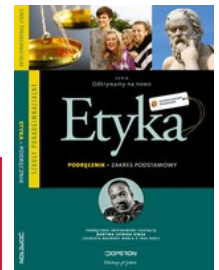
„Filozofia. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych”

- dwa podręczniki do etyki (bez gimnazjum i szkoły podstawowej)

1. Paweł Kołodzinski, Jakub Kapiszewski

Etyka. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych

2. Magdalena Środa Etyka dla myślących

3.2 Brak wsparcie procesu nauczania, poprzez pomoce dydaktyczne .

- **Brak otwartych zasobów** w formie **domeny publicznej z** tekstami filozoficznymi wymaganymi w podstawie programowej.

Portal Studentów IF UW <http://filozofiauw.wikidot.com/teksty-zrodlowe>

- **Brak jednego portalu** w którym, pełniłby funkcję „**Poradni filozoficznej**” nauczyciel/uczeń mógłby uzyskać materiały, teksty np. w formie doc. lub audio.

Portal <http://poradnia.filozoficzna.prv.pl/> (zawiesił swoją działalność 30 września 2008)

3.3 Brak nauczycieli filozofii?

- **Brak „nauczycieli ekspertów”** w Wydziałach Edukacji UM oraz brak możliwość (zbyt mała liczba godzin) uzyskania kolejnych stopni awansu zawodowego nauczycieli.

Edukacja i edukacja filozoficzna

1. Nowe pomysły oraz strategie w edukacji.

Wśród nowych projektów edukacyjnych można zauważyć tzw.

Projekt Edukacyjny, który pojawia się na poziomie gimnazjum

(ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 20 sierpnia 2010 r)

W uzasadnieniach daje się zauważyć odniesienie do tzw. **kompetencji kluczowych**.

W odniesieniu do **Zaleceń Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r.** w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 30.12.2006 L 394/10) , są to:

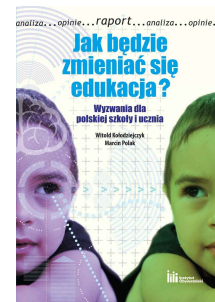
1. porozumiewanie się w języku ojczystym,
2. porozumiewanie się w językach obcych,
3. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne,
4. kompetencje informatyczne,
5. umiejętność uczenia się,
6. kompetencje społeczne i obywatelskie.
7. inicjatywność i przedsiębiorczość
8. świadomość i ekspresja kulturalna.

Pojawiają się nowe hipotetyczne strategie dla edukacji.

Wśród ostatnio opublikowanych, na uwagę zasługują raport „**Jak będzie zmieniać się edukacja? Wyzwania dla polskiej szkoły i ucznia** (2011)

Przedstawia w swoich opiniach, dane z *Raportu o stanie edukacji 2010* oraz tzw. Manifest Edukacyjny- którą drogą do dobrej edukacji?przygotowany przez Polską Konferencję Pracodawców Prywatnych Lewiatan(2011).

Raport stara się zarysować scenariusze rozwoju systemu edukacji.

1. Fabryka komponentów – edukacja zorganizowana na wzór nowoczesnej fabryki, w której następuje proces **formatowania jednostek. Uczeń** traktowany jako jednostka niedojrzała, niesamodzielna nie mająca wiedzy na temat rzeczywistości pozaszkolnej

2. Edukacja instant – edukacja odpowiadająca szybko na potrzeby jednostki, oferuje kursy, szkolenia, programy. **Nauczyciel=dostawca pakietu wiedzy**

3. Mozaika możliwości-pluralizm wartości propagowanych w systemie edukacji,system pozwala na indywidualną metodę kształcenia. **Uczniowie** traktowani jako badacze,odkrywcy

4. **Wspólnota ideałów** - szkoła staje się wspólnotą społeczną. **Nauczyciel** jest tu mentorem, przewodnikiem młodzieży, następuje odrodzenie autorytetu.

Wszystkie raporty zdaj się zauważać zmiany, które mają doprowadzić do :

1. Stopniowej cyfryzację dydaktyki
2. Nauczanie nie tylko jak używać wiedzy, ale jak tworzyć wiedzę.
3. Zmiany w relacji nauczyciel-uczeń.

Odejście od modelu nauczyciel-mistrz, w stronę umiejętności komunikacyjnych, organizacyjnych i projektowych.

Jak do tych wytycznych ma się edukacja filozoficzna? Co można wniesić?

1. Filozofia uczy łączenia fragmentów wiedzy w jeden obraz.(...) Filozofia może spełniać funkcję formacyjną. Ciekawość tematów, prowokuje naturalny mechanizm dociekań (*dr Wanda Kamińska*)

2. Filozofia uczy głębokiego i całościowego spojrzenia na świat. (...)umożliwia zmianę myślenia od operacyjnego do refleksyjnego sposobu bycia (*prof. Aldona Pobojevska*)

3. Filozofia wrywa nas z autorytarnej bezrefleksyjności. W procesie nauczania, chodzi o coś więcej:

- specyficzny namysł filozoficzny (filozofowanie)
- wiedza filozoficzna jako efekt namysłu
- wiedza o filozofii

(*doc. Wojciech Ostrowski*)

